

<p>Farg'ona shahar Adliya bo'limi Davlat xizmatlari Markazi tomonidan 2023-yil <u>08</u> may kuni <u>28</u> sonli reyestr bilan</p> <p> QAYTA RO'YXATGA OLINGAN</p>	<p>O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi Farg'ona davlat universiteti Kengashining 2023-yil 27-fevraldagi 7-sonli Yig'ilishida</p> <p> TASDIQLANGAN</p>
--	---

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

USTAVI

Farg'ona – 2023

I. Umumiy qoidalar

1. Fargʻona davlat universiteti (keyingi oʻrinlarda Muassasa) 1930-yilda tashkil topgan, Fargʻona davlat pedagogika instituti negizida Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1991-yil 5-fevraldagi “Fargʻona davlat dorilfununini tashkil etish haqida”gi 32-sonli qaroriga muvofiq tashkil etilgan.

2. Muassasa davlat oliy taʼlim muassasasi hisoblanib, oliy taʼlimning asosiy va qoʻshma taʼlim dasturlarini bajarish boʻyicha taʼlim faoliyati bilan shugʻullanadi. Shuningdek, Oʻzbekiston Respublikasining qonunchilik hujjatlariga muvofiq oʻquv, ilmiy-metodik va boshqa faoliyatlarni amalga oshiradi hamda taʼlim xizmatlarini koʻrsatadi.

3. Muassasa oʻz faoliyatida Oʻzbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, Oʻzbekiston Respublikasining “Taʼlim toʻgʻrisida”gi qonuni, Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Palatalarining qarorlari, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari, Oʻzbekiston Respublikasi oliy taʼlim, fan va innovatsiyalar vazirining buyruqlari hamda mazkur Ustavga amal qiladi.

4. Muassasa bakalavriat taʼlim yoʻnalishlari va magistratura mutaxassisliklari boʻyicha yuqori malakali kadrlar tayyorlanishini taʼminlaydi. Shuningdek, Muassasa shartnoma asosida ikkinchi va undan keyingi oliy maʼlumotni olishni tashkil etadi.

5. Muassasada taʼlim olish shakllari quyidagilardan iborat:

- ishlab chiqarishdan ajralgan holda taʼlim olish (kunduzgi);
- ishlab chiqarishdan ajralmagan holda taʼlim olish (sirtqi, kechki).

Qonunchilik hujjatlariga muvofiq muassasada taʼlim olishning boshqa shakllari ham joriy etilishi mumkin.

6. Muassasa yuridik shaxs hisoblanadi. Operativ boshqaruvida mol-mulkka egalik qiladi, ushbu mol-mulk boʻyicha oʻz majburiyatlariga muvofiq javob beradi,

o'z nomidan mol-mulk sotib olishi va mulkiy hamda nomulkiy huquqlarni amalga oshirishi, zimmasiga majburiyat olishi, sudda da'vogar va javobgar bo'lishi mumkin.

Muassasa mustaqil balansga, O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi G'aznachiligi yoki uning tegishli boshqarmalarida shaxsiy g'azna hisob varaqlariga, shu jumladan, bank muassasalarida valyuta bo'yicha hisob raqamlariga, O'zbekiston Respublikasi Davlat gerbi tasviri tushirilgan va o'z nomi yozilgan muhriga, shtamplar va boshqa rekvizitlarga ega.

Muassasaning rasmiy nomi:

davlat tilida: Farg'ona davlat universiteti (FarDU);

rus tilida: Ферганский государственный университет (ФерГУ);

ingliz tilida: Fergana state university (FSU).

Muassasaning joylashgan manzili (pochta manzili: 150100): Farg'ona shahri, Murabbiylar ko'chasi, 19-uy. Tel/faks: 244-44-93, 244-44-02, fardu_info@mail.ru.

7. Muassasa o'z faoliyatini davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari, mahalliy davlat hokimiyati organlari, kadrlar buyurtmachilari va boshqa tashkilotlar, shu jumladan, xorijiy hamkor tashkilotlar bilan o'zaro hamkorlikda amalga oshiradi.

II. Muassasaning asosiy maqsadi, vazifalari va funksiyalari

8. Har tomonlama rivojlangan, Vatanini qadrllovchi, davlat va jamiyat oldidagi o'z mas'uliyatini his qiluvchi, mamlakat kelajagi uchun vijdonan va halol mehnat qiluvchi, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni hurmat qiluvchi, qonunlarga so'zsiz itoat etuvchi hamda xalqaro ta'lim maydonida raqobatbardosh, yuqori malakali, zamonaviy iqtisodiyotning tegishli sohalari bo'yicha oliy ma'lumotli mutaxassislarni va ilmiy-pedagog kadrlarni tayyorlash Muassasaning asosiy maqsadi hisoblanadi.

9. Asosiy maqsaddan kelib chiqqan holda quyidagilar Muassasaning asosiy vazifalari hisoblanadi:

- zamonaviy talablar, ilg'or xalqaro tajriba va mehnat bozori ehtiyojlari asosida yuqori malakali, ijodiy fikrlaydigan, halol kadrlar tayyorlashni ta'minlash;

- iqtisodiyotning tegishli sohalari bo'yicha talabalarning fundamental, bazaviy, shuningdek, amaliy kasbiy tayyorgarligini ta'minlaydigan o'quv reja va dasturlar asosida bakalavrlar, magistrilar tayyorlash;

- ish beruvchilar ehtiyojidan kelib chiqib, talabalarda tahliliy fikrlash va kasbiy ko'nikmalarni rivojlantirish, yangi bilimlarni mustaqil ravishda egallash va ulardan foydalanish ko'nikmasini shakllantirishni ta'minlaydigan o'qitishning zamonaviy shakl va metodlari, pedagogik, innovatsion, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarni keng qo'llash;

- fanlarni tanlash imkoniyatini ta'minlagan holda Yevropa kredit tizimini (European Credit Transfer and Accumulation System) joriy etish, shu jumladan talabalar o'quv yuklamasi hajmini aniqlashning xalqaro shartli birliklarini (kreditlar) o'tkazish va jamlash tizimini qo'llagan holda o'quv jarayonini tashkil etish;

- Muassasaning professor-o'qituvchilar tarkibini yuqori darajada kasbiy pedagogik mahoratga, huquqiy va siyosiy madaniyatga ega mutaxassislar bilan mustahkamlash;

- rivojlangan xorijiy davlatlarning yetakchi ta'lim va ilmiy muassasalari bilan hamkorlikni, qo'shma huquqiy tadqiqotlarni, professor-o'qituvchilar va talabalar o'zaro almashinuvini faollashtirish;

- davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari, iqtisodiyotning tegishli sohalari hamda boshqa tashkilotlarda amaliy ish tajribasiga ega bo'lgan mutaxassislarni ta'lim jarayoniga keng jalb etish, ularning malakasini oshirishda samarali tizimni yaratish, xorijiy mamlakatlarning yetakchi ta'lim, tadqiqot muassasalarining yuqori malakali mutaxassislarni o'quv, ilmiy-metodik ishlarni tashkil etish jarayonlariga jalb qilish;

- tegishli ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv majmualarini, qo'llanmalarni yaratish va ularni o'quv jarayonlariga tatbiq etish;

- xorijiy hamkorlar bilan birgalikda kadrlarni tayyorlash bo'yicha qo'shma ta'lim dasturlarini (double degree) amalga oshirish, o'quv-ta'lim jarayoniga xorijiy olimlar va mutaxassislarni faol jalb qilish;

- milliy iqtisodiyotning tegishli tarmoqlari bo'yicha ustuvorlikka ega bo'lgan va ishlab chiqarish ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borish va natijalarini amaliyotga tatbiq qilish;

- ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlarini amalga oshirish va bu ishlarga talabalarni jalb etish;

- "HEMIS" platformasini yoki oliy ta'lim tizimini avtomatik boshqarishga qaratilgan boshqa tizimlarni joriy etgan holda ochiq, shaffof, subyektivlik va suiiste'molchiliklardan holi bo'lgan ta'lim muhitini yaratish;

- talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash, huquqiy, siyosiy madaniyatini va huquqiy ongini oshirish bo'yicha samarali tizimni yaratish, ularda vatanparvarlik, yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlarni, korrupsiyaga murosasizlik tuyg'usini shakllantirish hamda rivojlantirish.

10. Muassasa o'z vazifalarini amalga oshirish maqsadida quyidagi funksiyalarni amalga oshiradi:

- davlat ta'lim standartlari asosida mamlakatda o'tkazilayotgan demokratik va huquqiy islohotlar, fuqarolik jamiyatini shakllantirish va zamonaviy xalqaro standartlarning yuksak talablariga javob beradigan, iqtisodiyotning tegishli sohalari bo'yicha yuqori malakali kadrlar tayyorlashni tashkil etadi;

- huquqiy va siyosiy madaniyatga, amaliy ish tajribasiga, kasbiy va pedagogik mahoratga ega yuqori malakali kadrlarni ta'lim jarayoniga keng jalb etish bo'yicha choralarni ko'radi, shuningdek, tegishli tashkilotlar bilan hamkorlikni amalga oshiradi;

- o'quv jarayonini ta'lim berishning kredit-modul tizimi va innovatsion o'qitish usullarini qo'llagan holda umume'tirof etilgan xalqaro ta'lim standartlari va talablariga muvofiq ishlab chiqilgan hamda talabalarda iqtisodiyotning tegishli sohalari bo'yicha tizimli tahlil qilish qobiliyati va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan ta'lim dasturlari asosida olib boradi;

- talabalarning mustaqil tayyorgarligini chuqurlashtirishni hisobga olgan holda ish beruvchilar ehtiyojidan kelib chiqib, tahliliy fikrlash va kasbiy ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan, o'quv reja va dasturlar hamda o'quv-metodik materiallarni o'quv jarayonida qo'llaydi;

- o'quv jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng qo'llash, talabalar, o'qituvchilar va yosh tadqiqotchilarni global axborot va ta'lim resurslaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytiradi;

- professor-o'qituvchilar tarkibi mehnatini normalashtirishni faqat o'quv tushdagi tadbirlarga asoslangan holda mustaqil amalga oshiradi hamda pedagogik xodimlar tomonidan ilmiy-metodik, ilmiy-tadqiqot, tashkiliy-metodik, ma'naviy-axloqiy va tarbiyaviy ishlarning bajarilishini rag'batlantiradi;

- Muassasa tomonidan o'tkaziladigan tadqiqotlar natijalarini o'quv rejalari va ta'lim dasturlariga joriy etish uchun fanlarni o'qitish sifati va darajasini oshirishga yo'naltirilgan ilmiy va o'quv-uslubiy materiallar ishlab chiqadi;

- tizimli asosda pedagog va ilmiy xodimlarning malakasini oshirish va stajirovkadan o'tkazish, ilmiy tadqiqotlar olib borish, ta'lim jarayoniga xorijiy mutaxassislarni jalb qilish, shuningdek, talabalarning akademik almashinuvini ta'minlash bo'yicha yetakchi xorijiy ilmiy-ta'lim muassasalari, tahliliy, tadqiqot markazlari, xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni mustahkamlaydi;

- ijobiy xalqaro tajribani kengroq qo'llash, shu jumladan, talabalar o'quv yuklamasi hajmini aniqlashning shartli birliklari (kreditlar)ni o'tkazish va jamlash tizimini qo'llaydi;

- davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari hamda boshqa tashkilotlar bilan birgalikda ilmiy-tadqiqot ishlarini tashkil etadi, ularning samaradorligini oshirish va tadqiqotlarning natijalarini amaliyotga keng joriy etish orqali, fan – ta'lim – ishlab chiqarish integratsiyasini ta'minlaydi;

- o'qitishning kredit-modul tizimini va talabalar bilimini baholash usullarini takomillashtirib, o'quv jarayonida zamonaviy axborot kommunikatsiya texnologiyalarini keng qo'llaydi hamda o'quv bazasini takomillashtirib boradi;

- rivojlangan xorijiy davlatlarning yetakchi ta'lim va ilmiy muassasalari bilan hamkorlikni, qo'shma huquqiy tadqiqotlarni, professor-o'qituvchilar va talabalar o'zaro almashinuvini doimiy amalga oshirib boradi;

- xorijiy hamkorlar bilan birgalikda kadrlarni tayyorlash bo'yicha qo'shma ta'lim dasturlarini (double degree) mustaqil amalga oshiradi, o'quv-ta'lim jarayoniga xorijiy olimlar va mutaxassislarni faol jalb qiladi;

- falsafa doktori (Doctor of Philosophy) va fan doktori (Doctor of Science) ilmiy darajalarini olish uchun dissertatsiya ishlarini zamonaviy talablar, iqtisodiyotning ustuvor yo'nalishlariga muvofiqligini ta'minlash bo'yicha tegishli chora-tadbirlarni amalga oshiradi;

- o'z oldida turgan vazifalarni bajarish maqsadida zamonaviy o'quv va moddiy-texnik bazani yaratadi, o'quv, ilmiy-tadqiqot bo'linmalarini, kafedralarni o'qitishning zamonaviy texnik vositalari, axborot kommunikatsiya tizimlari va dasturiy majmualari bilan ta'minlaydi;

- O'zbekiston Respublikasining ilmiy va ijodiy salohiyatini rivojlantirishga qodir mutaxassislarni tayyorlashda yuksak iste'dod sohiblariga bilimning tegishli sohalari va fanning aniq yo'nalishlari bo'yicha o'z qobiliyatlarini namoyon etish hamda rivojlantirish, o'zlaridagi noyob iste'dodni ro'yobga chiqarish uchun imkoniyatlar yaratadi;

- talabalarni jamiyatning to'laqonli a'zosi, vatanparvar, vijdonan va halol mehnat qiluvchi, o'z kasbining yetuk mutaxassisi bo'lib yetishishi uchun kompleks chora tadbirlarni amalga oshiradi;

- talabalarning darsdan bo'sh vaqtlarini mazmunli o'tkazishlariga ko'maklashish, ularda milliy g'urur, vatanparvarlik va fidoiylik tuyg'ularini shakllantirish choralari ko'radi;

- ma'naviy, madaniy, milliy qadriyatlarni keng targ'ib qilish, kitobxonlikni rivojlantirish, talabalarni milliy va jahon adabiyoti durdonalariga qiziqishini oshirish hamda dunyoqarashini shakllantirishga yo'naltirilgan tadbirlarni amalga oshiradi;

- muassasa xalqaro reytingi va raqobatbardoshligini oshirish maqsadida chet el fuqarolari uchun ta'lim olish imkoniyatini kengaytiradi;

- axborot-resurs markazini huquqiy, ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy mazmundagi bosma va kitob mahsulotlari hamda o'quv, ilmiy va boshqa adabiyotlar, jumladan xorijiy adabiyotlar fondi, o'qitishning texnik vositalari, shuningdek, global axborot-huquqiy va ta'lim resurslarini muntazam yangilab borishni ta'minlaydi.

Bundan tashqari muassasa o'z faoliyatini O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 24.12.2021 yildagi "Davlat oliy ta'lim muassasalarining akademik va tashkiliy-boshqaruv mustaqilligini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" gi PQ-60 sonli hamda 24.12.2021 yidagi "Davlat oliy ta'lim muassasalariga moliyaviy mustaqillik berish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-61 sonli Qarorlari asosida tashkil qiladi.

Yuqorida ko'rsatilgan qonun xujjatlariga asosan moliyaviy mustaqillik berilgan muassasa sifatida universitet:

- ta'lim xizmatlari bozorida talabni inobatga olgan holda to'lov-kontrakt asosida o'qitish qiymatini belgilash;

- talabalarning to'lov-kontrakt mablag'larini to'lash muddatlarini belgilash va uzaytirish;

- ta'lim jarayoniga zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llay oladigan va ilmiy izlanish olib boradigan mahalliy hamda xorijiy professor-o'qituvchi va mutaxassislarni shartnoma asosida jalb qilish;

- o'quv-ilmiy jarayonlarga jalb etilgan xorijiy yuqori malakali mutaxassislar mehnatiga haq to'lash miqdorlarini bozor konyunkturasidan kelib chiqib belgilashga oid qarorlar qabul qilish;

- professor-o'qituvchilar shtat birliklarini kiritish, meyorlarini ishlab chiqish;

- o'z mablag'lari hisobidan talabalar uchun stipendiya va grantlar ajratish;

- xorijiy davlatlardan o'quv va ilmiy adabiyotlar, darsliklar hamda o'quv qo'llanmalarini mualliflik huquqi bo'lgan ishlab chiqaruvchilardan to'g'ridan-to'g'ri xarid qilish;

- bo'sh turgan bino va inshootlarda pullik xizmatlar ko'rsatish tartibini belgilash;

- avtotransport vositalarining yo'l bosish yillik limiti va ularga xizmat ko'rsatish talablarini belgilash va qonunlarda berilgan boshqa vakolatlarga ega.

Shuningdek, muassasa moliyaviy mustaqillik berilayotgan davlat oliy ta'lim muassasalari yuridik shaxs maqomiga ega bo'lgan budjet mablag'larini oluvchi davlat tashkiloti hisoblanadi;

- talabalarni to'lov-kontrakt asosida o'qitish qiymati oliy ta'lim muassasasi tomonidan ta'lim xizmatlari bozoridagi talab va taklifdan kelib chiqib, biroq tegishli yo'nalish bo'yicha davlat oliy ta'lim muassasalarida belgilangan bazaviy to'lov-kontrakt qiymatidan uch baravardan ortiq bo'lmagan miqdorda belgilanadi;

- bakalavriat ta'lim yo'nalishlari, magistratura va klinik ordinatura mutaxassisliklari kesimida qabul shartlarida to'lov-kontrakt qiymati tabaqalashtirilgan miqdorlarda belgilanishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 24.12.2021 yildagi "Davlat oliy ta'lim muassasalarining akademik va tashkiliy-boshqaruv mustaqilligini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" gi PQ-60 sonli talablaridan kelib chiqqan xolda muassasa moliyaviy mustaqillik berilgan davlat oliy ta'lim muassasasi sifatida quyidagi qo'shimcha vakolatlarga ega:

a) akademik mustaqillik sohasida:

- o'quv rejalari, o'quv dasturlari, malaka talablarini kasbiy standartlar asosida tasdiqlash, ta'lim tilini hamda ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari xususiyatlarini inobatga olgan holda ta'lim olish shaklini belgilash;

- bakalavriat ta'lim yo'nalishlari va magistratura mutaxassisliklari uchun o'qish davomiyligi muddatlarini belgilash;

- doktoranturada to'lov-kontrakt asosida o'qish qiymatini belgilash, budjetdan tashqari mablag'lar hisobidan grant ajratish orqali doktoranturaga tanlov asosida kvotaga qo'shimcha ravishda qabul qilish;

- doktorant va mustaqil izlanuvchilarga ilmiy rahbarlik qilish tartibini tasdiqlash;

- magistratura bosqichida ta'limning sirtqi, masofaviy va kechki shakllarini joriy etish, ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklar bo'yicha qo'sh malakalar, shu jumladan amaliy malakalar berish tizimini joriy qilish;

- o'zaro kelishuvlar asosida oliy ta'lim muassasalari bilan akademik mobillikni amalga oshirish;

- oliy ta'lim muassasasi va uning tuzilmasidagi ta'lim muassasalari uchun o'z grifi asosida darsliklar hamda boshqa o'quv va ilmiy adabiyotlarni yaratish va nashr etish;

- ta'lim sifatini ichki nazorat qilish mexanizmlarini belgilash va joriy etish.

b) tashkiliy-boshqaruvdagi mustaqillik sohasida:

- faoliyatining asosiy yo'nalishi ta'lim, ilm-fan, uning natijalarini joriy etish hamda tijoratlashtirish bilan bog'liq bo'lgan, davlat budjeti mablag'lari hisobidan moliyalashtirilmaydigan tarkibiy tuzilmalar, tijorat va notijorat tashkilotlarni tashkil etish;

- oliy ta'lim muassasalari uchun belgilangan normativlardan qat'i nazar muassasaning tuzilmasini tasdiqlash va shtat birliklari sonini belgilash;

- mehnat bozoridagi ehtiyojdan kelib chiqib, yangi ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklarni ochish, amaldagi ta'lim yo'nalishlari hamda mutaxassisliklarni tugatish;

- pedagog va boshqa xodimlarni ishga qabul qilish, ishdan ozod etish va ichki rotatsiyasiga oid tartibni belgilash;

- xorijiy davlat fuqarolarini to'lov-kontrakt asosida o'qishga qabul qilish va masofaviy ta'lim olish shaklida o'qitishni tashkil etish.

Ushbu badda nazarda tutilgan vakolatlar oliy ta'lim muassasalari tomonidan qonunchilik hujjatlari talablariga muvofiq mustaqil ravishda amalga oshiriladi.

III. Muassasaning talabalari, tinglovchilari va izlanuvchilari

a) Talabalar:

11. Muassasaga talabalarni qabul qilish O'zbekiston Respublikasi ta'lim muassasalariga o'qishga qabul qilish bo'yicha Davlat komissiyasi tomonidan kirish imtihonlari (test sinovlari, kasbiy (ijodiy) imtihon, yozma imtihon) natijalariga ko'ra to'plangan ballarning reyting tizimi bo'yicha amalga oshiriladi.

Muassasaga qabul barcha uchun (grant, to'lov-kontrakt bo'yicha) teng huquqlilik, yagona qabul qoidalari va yagona tanlov asosida amalga oshirilib, test sinovlari va kasbiy (ijodiy) imtihonlarda eng yuqori ball to'plagan abituriyentlarning davlat grantlari bo'yicha birinchi navbatda qabul qilinish huquqi ta'minlanadi. Qolgan abituriyentlar test ballari ketma-ketligi asosida belgilangan to'lov-kontrakt kvotalari doirasida qabul qilinish huquqiga egadirlar. Qonunchilikka muvofiq test sinovlarisiz muayyan imtiyoz asosida o'qishga qabul qilish o'rnatilgan tartibda amalga oshiriladi.

Xorijiy fuqarolarni o'qishga qabul qilish amaldagi qonunchilikka binoan amalga oshiriladi.

Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 24-sentabrdagi 606-son qarori bilan tasdiqlangan O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalarida ikkinchi va undan keyingi ta'limni olish tartibi to'g'risidagi Nizomga muvofiq oliy ma'lumotga ega bo'lgan shaxslar Muassasada ikkinchi va undan keyingi oliy ma'lumot olish uchun to'lov-kontrakt (shartnoma) asosida o'qishga qabul qilinishi mumkin.

Ikkinchi va undan keyingi oliy ma'lumot olish uchun talabgorlar qabulini Muassasa qabul komissiyasi amalga oshiradi.

Qo'shma ta'lim dasturlari asosida kirish sinovlarini muvaffaqiyatli topshirgan hamda to'lov-kontrakt kvotalari doirasida to'lov-kontrakt shartlarini bajargan abituriyentlar o'qishga qabul qilinish huquqiga egadirlar.

Muassasa rektorining buyrug'i bilan o'qishga qabul qilingan shaxs muassasaning talabasi hisoblanadi.

12. Talabalar quyidagi huquqlarga ega:

- fan, texnika, zamonaviy texnologiyalar taraqqiyoti va yutuqlariga mos bilim olish;

- muassasa axborot resurs markazida mavjud bo'lgan kitoblar, davriy nashrlar, elektron ta'lim vositalaridan belgilangan tartibda bepul foydalanish;

- bepul maslahatlar va tavsiyalar olish;

- auditoriyalar, ta'lim jarayoniga oid vositalardan o'rnatilgan tartibda bepul foydalanish;

- ta'lim jarayoni samaradorligi va ta'lim sifatini oshirish yuzasidan o'z taklif va mulohazalarini, tanqidiy fikrlarini belgilangan tartibda ta'lim muassasasi, fakultet va kafedra rahbariyatiga bildirishga va ularni ko'rib chiqilishini talab qilish;

- muassasa va fakultet miqyosida o'tkaziladigan ommaviy tadbirlarda ishtirok etish;

- ilmiy tadqiqot ishlarining barcha turlarida, ilmiy konferensiyalar, simpoziumlarda ishtirok etish, ularning natijalarini nashr etish va bu haqda axborotlar berish;

- muassasada qonuniy ravishda faoliyat yuritayotgan jamoat birlashmalariga a'zo bo'lish va ular ishida qatnashish;

- o'qishdan tashqari vaqtlarda ma'naviy-ma'rifiy, obodonlashtirish, ko'kalamzorlashtirish va boshqa qonunchilikka zid bo'lmagan jamoat ishlarida ishtirok etish;

- o'qishdan bo'sh vaqtlarida Muassasaning o'zida, shuningdek, boshqa joylarda mehnat qonunchiligiga muvofiq ishlash;

- yetakchi xorijiy ta'lim muassasalarida akademik almashinuvda ishtirok etish. Talaba sifatli va yuqori saviyada bilim olishi, tanlagan ixtisosligi bo'yicha yuqori malakali mutaxassis bo'lib yetishish uchun zarur bo'lgan qonunchilik hujjatlariga zid bo'lmagan boshqa huquqlardan foydalanishi mumkin.

Talaba o'z huquqlarini suiste'mol qilmasligi, bu huquqlardan o'zga shaxslar manfaatiga zid maqsadlarda foydalanmasligi shart.

13. Talabalarining majburiyatlari quyidagilar:

- o'quv reja va dasturlar talablarini belgilangan muddatlarda bajarish hamda bilimlarni egallash;

- mazkur Ustav, muassasa ichki tartib-qoidalari, odob-axloq kodeksi, talabalar turar joyi qoidalari va korrupsiyaga qarshi kurashish dasturiga rioya etish;

- muassasa binolari va uning boshqa mol-mulkini asrab-avaylash, to'lov-kontrakt bo'yicha majburiyatlarini o'z vaqtida bajarish;

- vatanga va xalqiga halol xizmat qilishga tayyor, yuqori bilimli mutaxassis bo'lib yetishish uchun puxta bilim olish, o'z kasbiy salohiyatini rivojlantirish;

- ta'lim olish jarayonida jamiyatning axloqiy tamoyillariga, ma'naviy qadriyatlariga, qonun talablariga, o'zaro munosabatlarning yuksak talablariga javob beruvchi qoidalarga qat'iy amal qilish;

- tanlagan ixtisosligi bo'yicha chuqur nazariy bilim olish va amaliy ko'nikmalargam ega bo'lish;

- o'quv jarayoni talablariga rioya qilishi, o'quv mashg'ulotlarini uzrli sababsiz qoldirmaslik, darslarga kech qolib kelmaslik, dars mashg'ulotlari yakunlanmasdan avval ketib qolmaslik;

- ta'lim jarayoni bilan bog'liq vazifalarni o'z vaqtida va sifatli bajarish, o'qituvchilarning fanni o'zlashtirish bilan bog'liq topshiriqlarini o'z vaqtida va talab darajasida bajarish, mashg'ulotlarga zarur o'quv qurollari bilan kelish;

- tegishli kafedra va fakultet bilan mustahkam aloqada bo'lish, fakultet rahbariyatining qonuniy topshiriqlarini o'z vaqtida bajarish;

- bilimlarni egallashda tashabbus va g'ayrat ko'rsatish, loqaydlikka yo'l qo'ymaslik;

- barcha bilan xushmuomalada bo'lish;

- Muassasa mol-mulkiga ehtiyotkor va tejamkor munosabatda bo'lish, ularga qasddan yoki ehtiyotsizlikdan ziyon yetkazmaslik, ziyon yetkazilgan

taqdirda moddiy zarar o'rnini o'rnatilgan tartibda qoplash, moddiy ashyolarni auditoriyadan yoki binodan tashqariga ruxsatsiz olib chiqmaslik;

- bino ichida, yo'laklarda, auditoriyalarda sanitariya qoidalariga rioya qilishi, ifloslantirmasligi, alkogol va tamaki mahsulotlarining tarqatilishi va iste'mol qilinishiga yo'l qo'ymaslik;

- kiyinish madaniyatiga rioya qilish, xususan tashqi ko'rinishi va yomon xulq-atvori bilan boshqalardan ajralib turmasligi, axloq-odob normalariga so'zsiz bo'ysunishi;

- o'quv mashg'ulotiga kelmagan holatda (shu jumladan, kasalligi tufayli) uch kundan kechikmasdan bevosita o'zi yoxud biriktirilgan tyutori orqali dekanatni tegishli ravishda, xususan yozma tarzda xabardor qilish, qatnashmaslik sabablarini ko'rsatish;

- xorijiy tashkilotlar grantlarida qatnashgan taqdirda bu haqda fakultet dekanini xabardor qilish, grant bilan bog'liq holda chet elga jo'nab ketishdan avval o'rnatilgan tartibda ruxsat olish;

- o'z ilmiy, ma'naviy-axloqiy, g'oyaviy-siyosiy saviyasini muntazam oshirib borishi, mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy sohalaridagi islohotlar va yangilanishlardan xabardor bo'lish;

- o'quv intizomiga, Muassasa kengashi qarorlari, rektor buyruqlari hamda ta'lim tizimiga doir normativ-huquqiy hujjatlarda quyilgan maqsad va vazifalarga, shuningdek, o'zining majburiyatlariga rioya etish.

Talabalarga qonun hujjatlariga muvofiq boshqa majburiyatlar ham yuklanishi mumkin.

14. Muassasa hududida talabalarga quyidagilar taqiqlanadi:

- alkogol va tamaki mahsulotlarini tarqatish va iste'mol qilish;

- milliy, irqiy, diniy adovatni targ'ib qiluvchi har qanday shakldagi materiallarni tayyorlash, saqlash, tarqatish va targ'ib qilish;

- Muassasa binolari va hududidagi moddiy-texnik, boshqa mol-mulkka zarar yetkazish;

- o'qish vaqtida Muassasa ma'muriyati ruxsatisiz chet el davlatlariga borish.

15. O'qish davrida o'quv va ilmiy-tadqiqot faoliyatida yuqori ko'rsatkichlarga ega bo'lgan talabalar Muassasaning budjetdan tashqari mablag'lari, shuningdek, xalqaro va xorijiy tashkilotlar grantlari hisobiga hamda Muassasaning xorijiy hamkorlari bilan shartnomalari asosida yetakchi xorijiy ta'lim muassasalariga talabalarning akademik almashinuvi doirasida o'qishga yuborilishi mumkin.

Talabalarning akademik almashinuvini ta'minlash bo'yicha yetakchi xorijiy ta'lim muassasalari bilan hamkorlikni mustahkamlash maqsadida Muassasada xorijiy mamlakatlarning talabalari ham o'z o'qishini davom ettirishi mumkin.

16. Davlat granti va to'lov-kontrakt asosida o'qitishning ishlab chiqarishdan ajralgan shaklida ta'lim olayotgan talabalar Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilangan tartib va miqdorda stipendiya bilan ta'minlanadilar (xorijiy talabalar bundan mustasno).

Talabalar O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va nomli davlat stipendiyalari va Muassasaning maxsus stipendiyalarini olish huquqiga egadirlar.

17. Harbiy xizmatni o'tash, salomatligini tiklash, homiladorlik va tug'ish, shuningdek bolalarni parvarish qilish, oilasining betob a'zosini (otasi, onasi yoki ularning o'rnini bosuvchi shaxslar, turmush o'rtog'i, farzandi) parvarish qilish uchun talabaga akademik ta'til berilishi mumkin. Ushbu ta'tilni berish tartib qoidalari Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 3-iyundagi 344-sonli qarori bilan tasdiqlangan O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalari talabalariga akademik ta'til berish to'g'risidagi Nizomda belgilangan.

18. O'zbekiston Respublikasi qonunchilik hujjatlariga muvofiq kunduzgi o'quv shaklida ta'lim olayotgan talabalarga Muassasada o'qiyotgan vaqti davomida harbiy xizmatga chaqirish muddatini kechiktirish imkoni beriladi.

19. Muassasaning Talabalar turar joyi sig'imidan kelib chiqqan holda muhtoj talabalar muassasa talabalar turar joylaridan sanitariya me'yorlari va qoidalariga javob beradigan joy bilan ta'minlanadi.

Talabalar turar joyi uchun to'lov talabalar turar joylarida kommunal-maishiy xizmatlar uchun to'lovlarni inobatga olib, Muassasa Kengashi tomonidan belgilanadi.

Turar joyga muhtoj talabalar mavjud bo'lgan holda, oliy ta'lim muassasasining talabalar turar joylari maydonidan boshqa maqsadlarga foydalanish (ijaraga berish, boshqa kelishuvlar)ga ruxsat etilmaydi.

20. Muassasadan chetlashtirilgan talaba Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilangan talabalar o'qishini ko'chirish, qayta tiklash va o'qishdan chetlashtirish tartibi va qoidalari asosida qayta o'qishga tiklanish huquqiga ega. Muassasaning talabalari belgilangan tartib va qoidalar asosida boshqa oliy ta'lim muassasalariga o'qishlarini ko'chirish (o'qishga qayta tiklanish) huquqiga ega. O'zbekiston Respublikasi hududida ta'lim faoliyatini olib borish uchun litsenziyaga ega bo'lmagan nodavlat oliy ta'lim muassasalari va boshqa mamlakatlar oliy ta'lim muassasalarining filiallari (markazlar, bo'limlar, o'quv-maslahat punktlari va boshqalar)dan talabalarni Muassasaga o'qishini ko'chirish (o'qishga tiklash) taqiqlanadi.

Talabalar o'qishini bir oliy ta'lim muassasasidan boshqasiga ko'chirish, qayta tiklash va o'qishdan chetlashtirish tartibi va qoidalari Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi (bundan chet el fuqarolarining o'qishini xorijiy oliy ta'lim muassasalaridan Muassasaga ko'chirish mustasno).

21. O'zbekiston Respublikasi Hukumati qarorlarida nazarda tutilgan hollardan tashqari, talabalarni o'qish vaqti hisobidan ta'lim jarayoni bilan bog'liq bo'lmagan ishlarga jalb etish man etiladi.

22. Talaba o'ziga yuklatilgan majburiyatlarni buzgan taqdirda unga nisbatan hayfsan va talabalar safidan chetlatish intizomiy jazo choralari qo'llaniladi.

23. Talaba muassasadan quyidagi hollarda chetlashtirilishi mumkin:

- a) o'z xohishiga binoan;
- b) o'qishning boshqa ta'lim muassasasiga ko'chirilishi munosabati bilan;
- v) o'quv intizomini va oliy ta'lim muassasasining ichki tartib-qoidalari hamda odob-axloq qoidalarini buzganligi uchun;
- g) bir semestr davomida darslarni uzrli sabablarsiz 74 soatdan ortiq qoldirganligi sababli;
- d) o'qish uchun belgilangan to'lov o'z vaqtida amalga oshirilmaganligi sababli (to'lov-kontrakt bo'yicha tahsil olayotganlar uchun);
- e) talaba sud tomonidan ozodlikdan mahrum etilganligi munosabati bilan;
- j) sud qaroriga ko'ra kirish imtihonlarida belgilangan tartibni buzganligi aniqlanganda (ushbu holatda talabalar safidan chetlashtirilganlar talabalar safiga qayta tiklanmaydi);
- z) vafot etganligi sababli.

24. Belgilangan muddatlarda fanlarni o'zlashtira olmagan (akademik qarzdor bo'lgan) talaba muassasa rektori buyrug'i bilan kursdan qoldiriladi. Akademik qarzdorligi tufayli kursdan qoldirilgan talaba to'lov-kontrakt asosida o'qishini quyi kursdagi o'quv semestri boshidan boshlashi mumkin.

Muassasada kredit-modul tizimida o'qiyotgan talabalarga nisbatan Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrda 824-son qarori bilan tasdiqlangan Oliy ta'lim muassasalarida o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risidagi Nizomning 8-bobi qoidalari qo'llaniladi.

25. Muassasa ma'muriyati tashabbusi bilan ushbu Ustavning 23-bandi "d" kichik bandiga ko'ra talabalarni o'qishdan chetlashtirish talabalar kasaba uyushmasining yozma roziligini inobatga olgan holda (kasaba uyushmasi a'zosi bo'lgan talabalar uchun) amalga oshiriladi. Shuningdek, ushbu Ustavning 23-bandi "v" kichik bandiga ko'ra chetlashtirilayotgan holda, ta'lim muassasasining Yoshlar ittifoqi boshlang'ich tashkiloti bilan ham kelishilishi mumkin.

26. Intizomiy jazoga tortilayotgan talaba o'ziga qo'llanilgan jazo chorasining qonuniyligi va adolatliligi yuzasidan qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda shikoyat bilan Muassasa rektoriga, Oliy ta'lim, fan va

innovatsiyalar vazirligiga yoki boshqa vakolatli tashkilotlarga murojaat etishi mumkin.

Talabaga nisbatan qoʻllanilgan intizomiy jazo yuzasidan maʼlumot uning shaxsiy yigʻma jildida saqlanadi.

Talaba muassasadan chetlashtirilganda, unga shaxsiy hujjatlari, belgilangan shakldagi akademik maʼlumotnoma topshiriladi va ularning nusxasi shaxsiy yigʻma jildda saqlanadi. Intizomiy jazo choralar talabalarning kasallik yoki taʼtilda boʻlgan vaqti hisobga olinmagan holda xatti-harakat aniqlangandan soʻng bir oydan va hatti harakat sodir etilganidan soʻng olti oydan kechiktirilmay qoʻllaniladi. Talabalar kasallik paytida, akademik taʼtil yoki homiladorlik va tugʻish holati bilan bogʻliq boʻlgan taʼtil paytlarda talabalarga intizomiy jazo choralarini koʻrish taqiqlanadi. Talaba kasal boʻlganligi oʻzi yoki uning ota-onasi tomonidan yozma ariza bilan bevosita dekanatga, odatda, uch kundan kechiktirilmasdan maʼlum qilinadi va tibbiy maʼlumotnomaning aslini taqdim etadi.

b) Tinglovchilar:

27. Muassasa huzuridagi pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish mintaqaviy yoki tarmoq markazida oʻqiyotgan shaxslar tinglovchilar hisoblanadi.

Kadrlar malakasini oshirish va qayta tayyorlash tartibi, tinglovchilarni oʻqitish shartlari va huquqlari qonun hujjatlariga muvofiq tegishli normativ-huquqiy hujjatlar bilan belgilanadi.

v) Tayanch doktorant, doktorant stajyor-tadqiqotchi va mustaqil izlanuvchilar:

28. Muassasada Oʻzbekiston Respublikasi Davlat budjeti mablagʻlari hisobidan moliyalashtiriladigan, ishlab chiqarishdan ajralgan holda mutaxassislikni chuqur oʻrganish va doktorlik dissertatsiyasini tayyorlash hamda himoya qilish maqsadida ilmiy izlanishlar olib borish boʻyicha falsafa doktori (Doctor of Philosophy) va fan doktori (Doctor of Science) ilmiy darajalari izlanuvchilari

uchun tashkil etilgan oliy ta'limdan keyingi ta'limda o'qiyotgan fuqaro tayanch doktorant va doktorant hisoblanadi.

Ishlab chiqarishdan ajralgan holda tegishli ixtisoslik bo'yicha ilmiy va ilmiy-ijodiy izlanishlarni olib borish va falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun izlanuvchilik faoliyatini yuritayotgan fuqaro stajyor-tadqiqotchi hisoblanadi.

Ishlab chiqarishdan ajralmagan holda doktorlik dissertatsiyasini tayyorlash va himoya qilish maqsadida mutaxassislikni chuqur o'rganish va ular tomonidan ilmiy izlanishlar bo'yicha falsafa doktori (Doctor of Philosophy) va fan doktori (Doctor of Science) ilmiy darajalari izlanuvchilari uchun tashkil etilgan oliy ta'limdan keyingi ta'limda o'qiyotgan fuqaro mustaqil izlanuvchi hisoblanadi.

Tayanch doktorant, doktorant, stajyor-tadqiqotchi va mustaqil izlanuvchilarni o'qitish shakllari va muddatlari, ularni qabul qilish hamda faoliyatini tashkil etish qonun hujjatlariga muvofiq hamda doktorantlar maktabi nizomi asosida amalga oshiriladi.

IV. O'quv-tarbiyaviy va ilmiy-uslubiy ishlar

29. Muassasa mutaxassisligi bo'yicha quyidagi ta'lim turlari asosida o'qitishni amalga oshiradi:

- oliy ta'lim;
- oliy ta'limdan keyingi ta'lim;
- kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish:

Muassasa oliy ta'limning bakalavriat ta'lim yo'nalishlari va magistratura mutaxassislilari bo'yicha yuqori malakali kadrlar tayyorlanishini ta'minlaydi.

Muassasada, umumiy o'rta (o'n bir yillik ta'lim), o'rta maxsus (to'qqiz yillik tayanch o'rta va ikki yillik o'rta maxsus ta'lim), boshlang'ich professional ta'lim (to'qqiz yillik tayanch o'rta va ikki yillik boshlang'ich professional ta'lim) olgan shaxslar, shuningdek, "Ta'lim to'g'risida"gi O'RQ-637-son Qonun kuchga kirguniga qadar o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi (to'qqiz yillik umumiy o'rta va uch yillik o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi) olgan shaxslar oliy ma'lumot oladi.

Muassasa ta'limning asosiy ta'lim dasturlarini ikki bosqichda amalga oshiradi: bakalavriat va magistratura.

Bakalavriat oliy ta'lim yo'nalishlaridan biri bo'yicha chuqurlashtirilgan bilim, malaka va ko'nikmalar beradigan, o'qish davomiyligi kamida uch yil bo'lgan tayanch oliy ta'limdir.

Bakalavr dasturini tugatgan bitiruvchilarga davlat attestatsiyasi yakunlari bo'yicha ta'lim yo'nalishi bo'yicha "bakalavr" darajasi beriladi hamda davlat namunasidagi diplom topshiriladi.

Magistratura tegishli bakalavriat negizidagi aniq mutaxassislik bo'yicha o'qish davomiyligi kamida bir yil bo'lgan oliy ta'limdir.

Magistratura mutaxassisliklarining va ularga muvofiq bo'lgan bakalavriat ta'lim yo'nalishlarining ro'yxati ta'lim sohasidagi vakolatli davlat boshqaruvi organi tomonidan belgilanadi.

Magistr dasturini tugatgan bitiruvchilarga davlat attestatsiyasi yakunlari bo'yicha tayyorlangan muayyan mutaxassislik bo'yicha "magistr" darajasi beriladi va davlat namunasidagi diplom topshiriladi.

Bakalavr va magistrlik davlat namunasidagi diplom uning egalariga kasbiy faoliyat bilan shug'ullanish yoki tanlangan ta'lim yo'nalishiga va mutaxassisligiga muvofiq ta'lim muassasalarining navbatdagi bosqichlarida o'qishni davom ettirish yoki egallagan mutaxassisligi bo'yicha ishlash huquqini beradi.

Oliy ta'limning turli bosqichida asosiy ta'lim dasturlari bo'yicha dastlabki ta'lim olish, ikkinchi oliy ta'lim olish sifatida qaralmaydi.

30. Muassasada ta'lim jarayonini tashkil etish, Muassasa tomonidan ishlab chiqilgan va kasbiy standartlar asosida tasdiqlangan o'quv rejalar, o'quv dasturlari, malaka talablari, muassasa rektori (o'quv ishlari bo'yicha prorektor) tomonidan tasdiqlanadigan yillik kalendar o'quv jadvali hamda mashg'ulotlar jadvali bilan tartibga solinadi.

Ta'lim jarayonini maqsadli yo'naltirish yo'li bilan tashkil etish, ya'ni ta'lim shakllari, uslub va vositalarni tanlash yo'li bilan muassasa talabalariga oliy

ta'limning asosiy kasbiy ta'lim dasturlarini o'zlashtirish uchun zaruriy sharoitlarini yaratib berilishi lozim.

31. Muassasada o'quv mashg'ulotlarining quyidagi asosiy turlari belgilangan: ma'ruza konsultatsiya, seminar, amaliy mashg'ulot, laboratoriya ishi, yakka mashg'ulot (amaliy ijrochilik bilan bog'liq bo'lgan san'at yo'nalishlarida), nazorat ishi, kotlokvium, mustaqil ish, amaliyot, kurs loyihasi (kurs ishi), bakalavrluk bitiruv malakaviy ishi hamda magistrlik dissertatsiyasi.

Auditoriya mashg'ulotlarining barcha turlari uchun 80 daqiqalik (tanaffussiz qo'shma ma'ruza) akademik soat belgilangan. O'quv mashg'ulotlari orasidagi tanaffus kamida 10 daqiqa bo'ladi.

Ta'lim va tarbiya olib boriladigan tillar: o'zbek, rus va ingliz tillari hisoblanadi.

32. Muassasada kadrlar tayyorlash ishlab chiqarishdan ajralgan va ajralmagan holda olib boriladi.

Muassasaning asosiy kasbiy ta'lim dasturi doirasida ta'lim olishning barcha shakllari uchun o'rnatilgan tartibda ishlab chiqilgan va belgilangan tartibda davlat ro'yxatidan o'tkazilgan davlat ta'lim standarti qo'llaniladi.

33. Muassasada o'quv yili ikki semestrda bo'linadi va uning har birida talabalarining o'zlashtirishi kurslar kesimida 5 baholik (2020-2021 o'quv yiliga qadar qabul qilingan talabalar uchun) va kredit-modul tizimi (2021-2022 o'quv yilidan boshlab qabul qilingan talabalar uchun)da olib boriladi.

Fanlarni o'zlashtirgan talabalarni kursdan kursga o'tkazish fakultet dekanining tavsiyasiga binoan rektor buyrug'i bilan amalga oshiriladi. Talabalarni kursdan kursga shartli o'tkazish mumkin emas.

Muassasaning ta'lim dasturlarini o'zlashtirish, Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi Nizom (ro'yxat raqami 3069, 2018-yil 26-sentabr) va Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 3-dekabrda 824-son qarori bilan tasdiqlangan Oliy ta'lim muassasalarida o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risidagi Nizomiga muvofiq tartibga solinadi.

Muassasada bitiruvchilarning yakuniy attestatsiyasi O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to'g'risidagi Nizom (ro'yxat raqami 1963, 2009-yil 5-iyun) qoidalariga muvofiq amalga oshiriladi.

34. Muassasada ilg'or pedagogik va axborot texnologiyalari, ta'limni individuallashtirish va mustaqil ta'lim olish vositalarini, modul tizimi hamda masofaviy ta'lim berishni qo'llash hisobiga mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishga yo'naltirilgan ilmiy-uslubiy ishlar amalga oshiriladi.

35. Muassasada oliy ta'limdan keyingi ta'lim doirasida Oliy attestatsiya komissiyasi tomonidan tasdiqlangan "Oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagog kadrlar mutaxassisliklari ro'yxati"ga muvofiq ilmiy va ilmiy-pedagogik kadrlarni tayyorlash, shuningdek, fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasini olish uchun dissertatsiyalar tayyorlash va himoya qilish uchun oliy ta'lim muassasasiga doktorant va mustaqil izlanuvchilarni birlashtirish ishlari amalga oshiriladi.

36. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 27-avgustdagi "Oliy ta'lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to'g'risida"gi PF-5789-son Farmoni hamda Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 23-sentabrdagi "Oliy ta'lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 797-son qaroriga muvofiq kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish bo'yicha kasbiy ta'lim dasturlari amalga oshiriladi.

37. Muassasa huzuridagi pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazida Attestatsiyadan muvaffaqiyatli o'tgan qayta tayyorlash va malaka oshirish kurslari tinglovchilariga qat'iy hisobda turadigan davlat namunasidagi hujjat hisoblanadigan malaka attestati beriladi.

38. Muassasada Kengash tomonidan tasdiqlangan mavzular, rejalar bo'yicha bajariladigan ishlarning sifati hamda mehnat xavfsizligi ta'minlangan

holda talabalar, magistrantlar, katta ilmiy xodim izlanuvchi va mustaqil izlanuvchilar keng jalb etilib, ilmiy-tadqiqot va ijodiy ishlar olib boriladi.

V. Muassasaning professor-o‘qituvchilari tarkibi, o‘quv-yordamchi va ma‘muriy-xo‘jalik xodimlari (personali)

39. Muassasada professor-o‘qituvchilar tarkibi, ilmiy xodimlar, muhandislik - texnika, ma‘muriy - xo‘jalik, ishlab chiqarish, o‘quv - yordamchi va boshqa xizmatchilar lavozimlari mavjud.

Professor-o‘qituvchilar tarkibiga kafedra mudiri, professor, dotsent, katta o‘qituvchi, o‘qituvchi (assistent) va o‘qituvchi-stajyor lavozimlari kiradi.

40. Professor-o‘qituvchilar tarkibidagi lavozimlarga ishga qabul qilish O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-iyundagi “Oliy ta’lim muassasalarida ta’lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta’minlash bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-3775-son qaroriga muvofiq tegishli kafedraning kengaytirilgan ochiq majlisida pedagog kadrlar va jamoatchilik kengashining a‘zolari ishtirokida sinov darsi o‘tkazish natijalari bo‘yicha ushbu majlisning tavsiyasiga ko‘ra, Vazirlar Mahkamasining 2006-yil 10-fevraldagi 20-son qarori bilan tasdiqlangan Oliy talim muassasalariga pedagog xodimlarni tanlov asosida ishga qabul qilish tartibi to‘g‘risidagi Nizomga muvofiq tanlov asosida mehnat shartnomasi bo‘yicha amalga oshiriladi.

41. Muassasaning professor-o‘qituvchilar bilan mehnat shartnomasini tuzish, o‘zgartirish va bekor qilish amaldagi mehnat qonunchiligiga muvofiq amalga oshiriladi.

42. Professor-o‘qituvchilar va ilmiy xodimlar quyidagi huquqlarga ega:

- belgilangan tartibda oliy ta’im muassasasi va fakultet Kengashlariga saylash va saylanish;
- Muassasaning faoliyatiga taalluqli masalalarni muhokama qilishda ishtirok etish;

- Muassasaning axborot-resurs markazi, o'quv va ilmiy bo'linmalarning xizmatlaridan, shuningdek, ijtimoiy-maishiy, tibbiy va boshqa bo'limlar xizmatidan jamoa shartnomasiga muvofiq foydalanish;

- o'qitishning uslub va vositalarini tanlash, o'quv va ilmiy jarayonning yuqori sifatini ta'minlovchi ilmiy tadqiqot ishlarini amalga oshirish;

- Muassasa rahbariyatining buyruq va farmoyishlari yuzasidan qonunchilikda belgilangan tartibda murojaat qilish;

- qonunchilikda belgilangan tartibda tanlovlarda qatnashish, lavozimlarni egallash;

- xorijiy hamkasblarning sohaga doir ilmiy va o'quv-uslubiy adabiyotlari bilan tanishish va ular bilan fikr almashish;

- nazariy bilimlarini amaliy tajribasini, ilmiy tadqiqot olib borish uslubini, pedagogik mahoratini takomillashtirib borish;

- talabalarning ilmiy tadqiqot ishlariga rahbarlik qilish;

- ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borish, fundamental, amaliy va innovatsiya loyihalari, xorijiy ilmiy loyihalar hamda xo'jalik shartnomalarida ishtirok etish;

- darslik va o'quv qo'llanmalar tayyorlash, monografiya va ilmiy maqolalar yozish, ixtiro uchun patent, EHM uchun dasturiy mahsulotlarga guvohnomalar olish;

- tasdiqlangan rejaga muvofiq ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borish, ilmiy-tadqiqot ishlarining muhokamasida ishtirok etish va ularning natijalarini ishlab chiqarishga joriy etish, ilmiy ishlar natijalarini nashr etishga tavsiya berish;

- ta'lim, fan va ishlab chiqarishning samarali integratsiyasini ta'minlashda qatnashish;

- xorijiy yetakchi olimlar, ilmiy markazlar va ta'lim muassasalari bilan xalqaro aloqalarni rivojlantirishda ishtiroq etish;

O'zbekiston Respublikasining ta'lim sohasiga oid qonunchiligida belgilangan boshqa huquqlardan foydalanish.

43. Professor-o'qituvchilar va ilmiy xodimlarning majburiyatlari quyidagilardan iborat:

- ta'lim to'g'risidagi qonunchilik hujjatlari, mehnat va texnologiya intizomi, muassasa Ustavi, ichki mehnat-tartib qoidalari, odob-axloq kodeksiga va korrupsiyaga qarshi kurashish dasturiga qat'iy rioya qilish;

- o'zining xizmat vazifalarini vijdonan bajarish va o'qituvchilik sha'niga dog' tushirmaslik;

- ish jarayonida muloqat qiladigan Muassasa xodimlari, talabalari va boshqa shaxslar bilan xushmuomalada bo'lish;

- ish beruvchining qonuniy buyruq va farmoyishlarini bajarish, har yili tasdiqlanadigan shaxsiy reja asosida o'quv-uslubiy, ilmiy va ma'naviy-ma'rifiy ishlarni o'z vaqtida va sifatli bajarish, xususan:

- o'quv yuklamalari hajmini, o'quv-uslubiy, ilmiy, o'quv-tashkiliy ishlarni tasdiqlangan shaxsiy reja asosida bajarish va ma'naviy-ma'rifiy ishlarda ishtirok etish;

- ilmiy-tadqiqot natijalari bo'yicha darslik, o'quv qo'llanma tayyorlash, o'quv adabiyot, ilmiy maqolalar, monografiyalar yozish, ixtiro uchun patent, EHM uchun dasturiy mahsulotlarga guvohtonmalar olish;

- ta'lim, fan va ishlab chiqarishning samarali integratsiyasini ta'minlashda qatnashish, talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlariga rahbarlik qilish;

- tarbiyaviy ishlarni olib borish, talabalar bilan ma'naviy-ma'rifiy ishlarda bevosita ishtirok etish, shu jumladan darsdan tashqari vaqtlarda o'tkaziladigan tadbirlarda qatnashish;

- Muassasa kengashi tomonidan tasdiqlangan kafedrada bajariladigan ilmiy mavzular doirasidagi tadqiqotlarda ishtirok etish;

- mehnatni muhofaza qilish, xavfsizlik texnikasi va ishlab chiqarish sanitariyasiga doir qoidalariga rioya qilish;

- muassasaning mol-mulkini avaylash, undan oqilona foydalanish;

- ish beruvchiga bevosita o'zining aybi bilan yetkazilgan haqiqiy moddiy zararni qoplash;

- jamoatchilik ishlarida qatnashish;

- pedagogik va ilmiy jarayonning samaradorligini ta'minlash;

- zamonaviy globallashuv va demokratiya sharoitida ta'lim oluvchilarning tanlagan yo'nalishi (mutaxassisligi) bo'yicha yuksak kasbiy tayyorgarligini, mehnatga bo'lgan qobiliyatini shakllantirish;

- chet tili va axborot texnologiyalaridan savodxonligini oshirib borish asosida kamida bir yoki ikkita xorijiy tilni bilishi;

- ta'lim oluvchilarda mustaqil fikrlash, tashabbuskorlik, ijodiy qobiliyatni shakllantirish;

- "Ustoz-shogird" tizimida ishtirok etib, o'ziga birlashtirilgan shogirdlar bilan ilmiy, ma'naviy-ma'rifiy, tarbiyaviy ishlarni amalga oshirish;

- o'zining odobi, madaniyati, ma'naviy saviyasi bilan o'rnatilgan bo'lish;

- kiyinish madaniyatiga rioya etish;

- respublikada amalga oshirilayotgan islohotlar va jahonda ro'y berayotgan yangiliklardan xabardor bo'lish;

- Muassasa, fakultet, kafedra tomonidan tashkil etiladigan madaniy, ma'naviy-ma'rifiy tadbirlarda faol ishtirok etish;

- o'zi o'qitadigan fan dasturini muntazam fan va texnika yutuqlari asosida boyitib borish;

- darslarni yuqori saviyada o'tish;

- fan yo'nalishiga tegishli yangi manbalarni topish va ular bilan talabalarni tanishtirib borish;

- har o'quv yili boshlangunga qadar o'zi o'qitadigan fan(lar)ning ishchi o'quv dasturi, kalendar rejasi va reyting nazoratlari jadvalini ishlab chiqish va kafedra majlisida tasdiqlatish;

- reyting tadbirlarini o'z vaqtida o'tkazish;

- talabalar bilimini xolisona baholash;

- yangi pedagogik texnologiyalarni dars jarayonida qo'llash;

- ilmiy salohiyat va pedagogik mahoratini oshirish;

- talabalar ilmiy-tadqiqot ishlariga rahbarlik qilish;

- o'zining mutaxassisligi bo'yicha ishlab chiqarish korxonasi va muassasalarda mavjud muammolar haqida ma'lumot va tasavvurlarga ega bo'lishi

hamda ishlab chiqarish jarayonida mavjud muammolarning yechimiga oid tadqiqot mavzusiga ega bo'lish;

- olib borayotgan tadqiqot mavzusi asosida o'z yoki hammualliflikdagi ishlanma va texnologiyalarga ega bo'lishi;

- mutaxassisligi bo'yicha tayanch oliy ta'lim muassasalari va ishlab chiqarish korxonalarida tegishli muddatlarda malaka oshirib borishi yoki stajirovkadan o'tishi;

- oliy ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlarda faol qatnashish.

44. Muassasa professor-o'qituvchilar tarkibini uch yilda kamida bir marotaba malakasini oshirish kafolatini ta'minlaydi.

45. Muassasaning ma'muriy-xo'jalik, muhandislik-texnika, o'quv-yordamchi va boshqa xodimlarining huquq va majburiyatlari oliy ta'lim muassasasining Ichki tartib qoidalari, odob-axloq kodeksi, korrupsiyaga qarshi kurashish dasturi va lavozim yo'riqnomalari bilan belgilanadi.

VI. Muassasaning tarkibi

46. Muassasaning tuzilmasi (Ustavga ilova qilinadi) ga Oliy ta'lim muassasalari boshqaruv, texnik, xizmat ko'rsatuvchi va o'quv-yordamchi xodimlarining namunaviy shtatlariga (ro'yxat raqami 2859, 2017-yil 21-fevral) muvofiq belgilangan tartibda shakllantiriladigan boshqarmalar, bo'limlar, markazlar fakultetlar, kafedralar, ilmiy va o'quv laboratoriyalari, muzeylar kiradi.

47. Muassasa fakultetlarini rektor tomonidan tayinlanadigan dekan boshqaradi. Dekan lavozimida ishlovchi shaxs mustaqil shtat lavozimida ishlovchi shaxs hisoblanadi va uning o'rindoshlik tartibida egallashga ruxsat etilmaydi.

Fakultet dekani o'z faoliyatida mazkur Ustavga, "Oliy ta'lim muassasasining fakulteti to'g'risidagi Nizom"ga amal qiladi.

"Oliy ta'lim muassasasining fakulteti to'g'risidagi Nizom"ga muvofiq fakultetda Kengash tashkil etilishi mumkin.

Kengashning tarkibi, vakolatlari, shakllantirish va faoliyatining tartibi “Oliy ta’lim muassasasi fakultetining Kengashi to’g’risida”gi Nizom bilan belgilanadi.

Kafedra faoliyatiga Vazirlar Mahkamasining 2006-yil 10-fevraldagi 20-son qarori bilan tasdiqlangan “Oliy talim muassasalariga pedagog xodimlarni tanlov asosida ishga qabul qilish tartibi to’g’risida”gi Nizomga muvofiq tanlov asosida Muassasaning Kengashi tomonidan saylanadigan mudir rahbarlik qiladi.

Kafedra mudirining vakolatlari va kafedra faoliyatining tartibi “Oliy ta’lim muassasasining kafedra to’g’risidagi Nizom” bilan belgilanadi.

48. Muassasa huzurida yuridik shaxs hisoblangan akademik litsey, texnikumlar va pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish mintaqaviy markazi faoliyat yuritadi.

Muassasa tasarrufidagi akademik litsey va texnikumlar mustaqil yuridik shaxs hisoblanib, o’z faoliyatini O’zbekiston Respublikasining “Ta’lim to’g’risida”gi qonuni, O’zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari va qarorlari, boshqa normativ-huquqiy hujjatlarga muvofiq hamda o’z Ustavi asosida amalga oshiradi.

49. Muassasa huzuridagi Pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish mintaqaviy markazi Vazirlar Mahkamasining 2012-yil 26-sentabrdagi “Oliy ta’lim muassasalari pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to’g’risida”gi 278-son qaroriga muvofiq faoliyat ko’rsatadi.

VII. Muassasani boshqarish

50. Muassasani boshqarish O’zbekiston Respublikasining amaldagi qonunchiligi hamda ushbu Ustavga muvofiq yakka rahbarlik va oliy ta’lim

muassasasining Kengashi orqali jamoatchilik boshqaruvini uyg'unlashtirish tamoyili asosida amalga oshiriladi.

51. Muassasani bevosita boshqarish O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 24 dekabr kungi PQ-60-sonli Qaroriga asosan moliyaviy mustaqillik berilgan davlat oliy ta'lim muassasasi Kuzatuv kengashi tomonidan lavozimga tayinlanadigan rektor tomonidan amalga oshiriladi.

Rektor Muassasa faoliyatiga, shuningdek, Ish yuritish to'g'risidagi Yo'riqnomalar, Ichki tartib qoidalar, Odob-axloq kodeksi, Oliy ta'lim to'g'risidagi Nizom hamda mazkur Ustavda belgilangan majburiyatlar uchun to'liq mas'uldir.

Rektor O'zbekiston Respublikasi amaldagi qonunchiligiga ko'ra, Muassasa nomidan ishonchnomasiz ish olib boradi, barcha idoralar, muassasalar, korxonalarda uning vakili sifatida qatnashadi, Muassasaning mol-mulkiga mas'ullik qiladi, shartnomalar tuzadi, ishonchnomalar beradi, bank muassasalarida Muassasaning hisob raqamlarini ochadi, moliyaviy mablag'lardan o'rnatilgan tartibda foydalanish bo'yicha farmoyishlar beradi.

52. Muassasa rektori vakolati doirasida:

- Muassasaning professor-o'qituvchilari, barcha xodimlari, talabalari va boshqa ta'lim olayotganlar uchun majburiy bo'lgan buyruqlar va farmoyishlar chiqaradi va topshiriqlar beradi;

- qonunga zid holatlar yoki xatoliklar aniqlanganida, universitet tomonidan chiqarilgan buyruqlarni o'zgartiradi, qisman yoki to'liq bekor qiladi;

- fakultet dekanlari, bo'lim va boshqarma boshliqlari, bosh hisobchini, o'z nomenklaturasidagi boshqa xodimlarni lavozimiga tayinlaydi hamda lavozimdan ozod qiladi va ularning muayyan vazifalari, mas'uliyatlarini belgilaydi;

- akademik litsey va texnikumlar faoliyatidagi ishning tashkil etilishi ustidan o'z yo'nalishlari bo'yicha prorektorlar kuratorligi-rahbarligi vazifalarini belgilaydi;

- Muassasa prorektorlari lavozimiga nomzodlarni tavsiya etadi va prorektorlar, dekanlarning muayyan vazifalari hamda mas'uliyatlarini belgilaydi;

- Muassasa xodimlari bilan O'zbekiston Respublikasi mehnat qonunchiligi va Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilangan tartibda mehnat shartnomalarini tuzadi, o'zgartiradi va bekor qiladi;

- Muassasa tarkibiga kirgan ilmiy tadqiqot, tajriba-eksperimental hamda boshqa tashkilot va bo'linmalarning vazifalarini belgilaydi, ular to'g'risidagi nizomlarni tasdiqlaydi;

- moddiy yordam va rag'batlantirish Komissiyaning tavsiyasiga asosan Muassasa xodimlarining lavozim maoshlariga ustamalar va qo'shimchalarni o'rnatilgan tartibda belgilaydi;

- kasaba uyushma qo'mitasi yoki Muassasaning boshqa vakolatli organi bilan kelishgan holda Ichki tartib qoidalari va Odob-axloq kodekslarini tasdiqlaydi;

- Muassasada Namunaviy shtat birliklariga muvofiq ajratilgan mablag'lar hamda ish haqi fondi, tasdiqlangan Muassasa xodimlarining soni va lavozim maoshlari, ta'rif setkasi doirasida Muassasa professor-o'qituvchilari tarkibi va Muassasaning boshqa xodimlarining shtat birligini tasdiqlaydi hamda lavozim maoshlarini belgilaydi;

- Muassasa Kengashining tavsiyasiga ko'ra o'rnatilgan tartibda tegishli normativ-huquqiy hujjatlarga muvofiq fakultetlarni, kafedralarni ochish yoki yopish qarorlarini tasdiqlaydi.

- Oliy ta'lim muassasasi kafedrasi to'g'risida namunaviy Nizom talablaridan kelib chiqqan holda Muassasa Kengashining tavsiyasiga ko'ra, kafedralar tashkil etiladi yoki tugatiladi.

- O'zbekiston Respublikasi mehnat qonunchiligi hamda ta'lim jarayonini boshqarish bo'yicha qonun hujjatlariga muvofiq va vakolatli organlar tomonidan belgilangan boshqa vazifalar ijrosini ta'minlaydi.

- Muassasa rektoriga o'zi ishlayotgan oliy ta'lim muassasasi va undan tashqarida haq to'lanadigan boshqa rahbarlik lavozimida (ilmiy va ilmiy - metodik rahbarlikdan tashqari) o'rindoshlik bo'yicha ishlashga ruxsat etilmaydi. Rektor o'z vazifalarini o'rindoshlik bo'yicha bajarishi mumkin emas.

53. Oliy ta'lim to'g'risidagi Nizomga muvofiq Muassasa faoliyatining asosiy masalalarini ko'rish uchun Kengash tashkil etiladi.

Kengash tarkibiga rektor, prorektorlar, fakultetlar dekanlari hamda kafedralar mudirlari, bo'lim boshliqlari, Muassasa xodimlari, kasaba uyushmasi kengashi vakillari kiradi. Rektor Kengash raisi hisoblanadi. Kengashning boshqa a'zolari umumiy majlisda (konferensiyada) yashirin ovoz berish yo'li bilan saylanadi.

Professor-o'qituvchilar tarkibidan Kengashga saylanadiganlar soni rektor buyrug'i bilan belgilanadi.

Kengashning vakolati, uni saylash va faoliyat yuritish tartibi vazirlik tomonidan tasdiqlangan Oliy ta'lim muassasasining Kengashi to'g'risida namunaviy Nizom bilan belgilanadi.

54. Muassasada falsafa doktori (Doctor of Philosophy) va fan doktori (Doctor of Science) ilmiy darajalarini beruvchi Ilmiy kengashlar faoliyati tashkil etilishi mumkin.

VIII. Jamoat tashkilotlari

55. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-iyundagi PQ-3775-son qaroriga muvofiq muassasada samarali jamoatchilik nazoratini joriy etish maqsadida talabalar, ota-onalar, Yoshlar ittifoqining muassasadagi faollari, kadrlar buyurtmachilari, professor-o'qituvchilar hamda fuqarolik jamiyati institutlari vakillaridan iborat tarkibda Jamoatchilik kengashi tashkil etiladi.

Jamoatchilik kengashlarining asosiy vazifalari:

- ta'lim sifati, professor-o'qituvchilarning bilimi va pedagogik mahorati, talabalarga yaratilgan shart-sharoitlar ustidan tizimli ravishda monitoring o'rnatish;
- Muassasaga professor-o'qituvchilar tarkibiga ishga qabul qilinayotgan nomzodlar bo'yicha tavsiyalar berish;
- talabalarning murojaatlarini ko'rib chiqish, ularning pedagog kadrlar haqidagi fikrini to'liq o'rganish maqsadida ijtimoiy so'rovlar o'tkazish;
- Muassasadagi ta'lim jarayonini takomillashtirish bo'yicha takliflar tayyorlash va muassasaning tegishli kengashi muhokamasiga kiritish.

56. Muassasada kasaba uyushmasi va boshqa jamoatchilik tashkilotlari faoliyat ko'rsatadi. Professor-o'qituvchilar va xodimlarning mehnat huquqi va manfaatlarini himoya qilish maqsadida kasaba uyushmasi markaziy kengashi hamda ularning muassasada saylangan vakili amaldagi qonunchilik asosida o'z ish faoliyatini olib boradi.

IX. Moliya-xo'jalik faoliyati va moddiy-texnik bazasi

57. Muassasaga ushbu Ustavda nazarda tutilgan faoliyatni amalga oshirish maqsadida operativ boshqarish huquqi bilan davlat (ta'sischi) tomonidan binolar, inshootlar, mulkiy majmualar, Muassasaning pasportiga muvofiq asbob-uskunalar, shuningdek, iste'mol, ijtimoiy, madaniy va boshqa maqsadlar uchun zarur bo'lgan mulklar birlashtirilgan.

Muassasa Vazirlar Mahkamasining qarori bilan davlat tasarrufidan chiqariladigan va xususiylashtiriladigan obyektlar qatoriga kiritilgan. Muassasaga ajratilgan yer uchastkalari unga operativ boshqarish (ijara, tekin foydalanish) huquqi asosida birlashtirilgan.

58. Quyidagilar Muassasa faoliyatini moliyalashtirish manbalari hisoblanadi:

- O'zbekiston Respublikasi Davlat budjeti mablag'lari;
- O'zbekiston Respublikasi va chet el fuqarolarining to'lov-kontrakt asosida o'qitishdan tushadigan (xorijiy valyuta) mablag'lari;
- budjetdan tashqari rivojlantirish jamg'armasi mablag'lari;
- davlat ilmiy-texnikaviy dasturlari doirasida o'tkaziladigan grant tanlovlari natijalari bo'yicha fundamental, amaliy va innovatsion tadqiqotlar uchun ajratiladigan mablag'lar;
- xo'jalik faoliyati va shartnoma asosida xizmatlar ko'rsatishdan tushadigan tushumlar;
- xalqaro moliya tashkilotlarining grantlari;
- jismoniy va yuridik shaxslarning homiylik xayriyalari va maqsadli badallari;

- Muassasa faoliyatida amalga oshirilgan ilmiy, o'quv va boshqa innovatsion ishlanmalarni tijoratlashtirish, shuningdek, Muassasa mol-mulkini ijaraga berishdan tushgan mablag'lar;

- qonunchilik hujjatlari bilan ta'qiqlanmagan boshqa manbalar.

59. Muassasaning ta'lim faoliyatini moliyaviy ta'minlash davlat grantlari asosida mutaxassislar tayyorlash uchun ajratilgan budjet mablag'lari, davlat tomonidan belgilangan normativlardan ketib chiqqan holda qayta tayyorlash va xodimlarning malakasini oshirish hisobiga ajratilgan mablag'lar, shuningdek, budjetdan tashqari mablag'lar, jumladan talabalar va tinglovchilarni o'qitish uchun belgilangan tartibda olingan to'lov-shartnoma asosidagi mablag'lar va tadbirkorlik tushumlari hisobidan amalga oshiriladi.

60. Muassasa asosiy faoliyatiga zarar yetmaydigan tartibda ta'lim hamda boshqa sohalarda pullik ta'lim va servis xizmatlarini amalga oshirishi mumkin. Muassasa shug'ullanadigan tadbirkorlik faoliyati uning Ustavida belgilangan vazifalarga mos kelishi kerak.

Muassasa o'z mulki bilan xo'jalik yurituvchi subyektlar, jamiyatlar va shirkatlarning ustav jamg'armasida qatnashish, pullik ta'lim xizmatlari, konsultatsiyalar va boshqa xizmatlar uchun narxlarni belgilash, soliq va qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa majburiy to'lovlardan so'ng qolgan daromadni mustaqil tasarruf etish huquqiga ega.

Muassasa pullik ta'lim xizmatlari ko'rsatishni budjetdan ajratiladigan mablag'lar hisobidagi ta'lim faoliyati doirasida va uning o'rniga amalga oshirishi mumkin emas.

Muassasa O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga hamda mazkur Ustavga zid bo'lmagan shartnomalarni tuzish, majburiyatlar va boshqa shartlarni belgilash bo'yicha masalalarni mustaqil hal qiladi.

61. Muassasada lavozim maoshlari O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2008-yil 24-iyuldagi "Respublika oliy talim muassasalari xodimlari mehnatiga haq to'lash tizimini takomillashtirish va uni moddiy rag'batlantirishni kuchaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-926-son qarori, Vazirlar

Mahkamasining 2008-yil 1-avgustdagi “Respublika oliy ta’lim muassasalari xodimlari mehnatiga haq to’lash tizimini takomillashtirish va uni moddiy rag’batlantirishni kuchaytirish chora-tadbirlari to’g’risida”gi 164-son qarori va Mehnatga haq to’lashning yagona tarif setkasiga muvofiq belgilanadi. Muassasa xodimiga lavozim maoshi (stavka) o’z funksional vazifalarini hamda mehnat shartnomasida nazarda tutilgan ishlarni bajarganligi uchun to’lanadi.

Qo’shimcha maosh, ustama va boshqa moddiy rag’batlantirish tadbirlarining hajmini Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 2-avgustdagi “Respublika oliy ta’lim muassasalarining professor-o’qituvchilari va boshqa toifadagi xodimlarni budjetdan tashqari mablag’lar hisobidan moddiy rag’batlantirish tartibi to’g’risidagi nizomni tasdiqlash haqida”gi 517-son qaroriga muvofiq Muassasa mustaqil, moddiy rag’batlantirish fondi doirasida amalga oshiradi.

Muassasaning moddiy rag’batlantirish fondidan foydalanish “Budjet muassasalari va tashkilotlari xodimlarini moddiy rag’batlantirish maxsus fondi to’g’risida”gi (ro’yxat raqami 177, 1995-yil 20-sentabr) nizomda belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

62. Muassasada tashkil etilgan jamoat tashkilotlariga faoliyat ko’rsatishlari uchun zarur bo’lgan xonalar ajratiladi.

Muassasa qoshidagi tibbiyot xonasiga, shuningdek, o’rnatilgan tartibda tashkil etilgan umumiy ovqatlanish tuzilmasiga (oshxona, bufet) isitish, yoritish va suv ta’minoti bilan ta’minlangan xonalar ajratiladi.

Muassasaning tegishli binolarini ta’mirlash, rekonstruksiya qilish yoki yangilarini qurish, ularning moliyaviy ta’minoti qonunchilikda belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

X. Xalqaro hamkorlik

63. Muassasa O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 20-apreldagi “Oliy ta’lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to’g’risida”gi PQ-2909-son qarori va 2019-yil 8-oktabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini

tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-son Farmoni hamda mazkur Ustavga muvofiq, xorijiy mamlakatlarning ta'lim va ilmiy markazlari, xalqaro jamg'armalar va boshqa tashkilotlar bilan o'zaro manfaatli hamkorlik aloqalarini o'rnatish huquqiga ega.

Muassasada chet el fuqarolarini o'qitish, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish, chet el oliy ta'lim muassasalari bilan hamkorlikda qo'shma ta'lim dasturlari asosida kadrlar tayyorlash, qo'shma fakultetlar tashkil etish, shuningdek, oliy ta'lim muassasasi ilmiy-pedagogik xodimlarining xorijiy mamlakatlarda pedagogik va ilmiy-tadqiqot ishlarini amalga oshirish hamda Muassasa professor-o'qituvchilarining dunyoning rivojlangan mamlakatlari oliy ta'lim muassasalarida malaka oshirish va stajirovka o'tashlari O'zbekiston Respublikasining vakolatli davlat organlari va xorijiy davlatlarning ta'limini boshqarish bo'yicha tegishli organlari o'rtasida tuzilgan shartnomalar, shuningdek, Muassasaning xorijiy davlatlarning ta'lim va ilmiy markazlari, xalqaro jamg'armalar va boshqa tashkilotlar bilan qonunchilikka muvofiq belgilangan tartibda tuzilgan shartnomalari (bitim, memorandumlari), chet el fuqarolari va xorijiy yuridik shaxslar bilan bevosita tuzilgan shartnomalari asosida amalga oshiriladi.

64. Xalqaro faoliyatni amalga oshirishda Muassasa quyidagi huquqlarga ega:

- Oliy ta'lim fan va innovatsiyalar vazirligi bilan kelishilgan holda ta'lim sohasidagi xalqaro nodavlat notijorat tashkilotlariga a'zo bo'lish;

- xorijiy davlatlarning ta'lim va ilmiy markazlari, tashkilotlari bilan o'zaro manfaatli hamkorlik qilish yuzasidan shartnomalar (bitim, memorandumlar) tuzish;

- xorijiy oliy ta'lim muassasalari va ilmiy markazlaridan yuqori malakali professor-o'qituvchilar va olimlarni dars mashg'ulotlariga, hamkorlikda o'quv adabiyotlari va ilmiy-tadqiqot ishlarini amalga oshirishga jalb etish hamda qonunchilikda belgilangan tartibda va universitet tartib qoidalari asosida yuqori malakali xorijiy mutaxassis-olimlarni ishga qabul qilish;

- xorijiy hamkorlik ishtirokida Muassasa tarkibiy bo'linmalari (qo'shma fakultetlar, qo'shma ta'lim dasturlari, markazlar va boshqa bo'linmalar)ni qonunchilikda ko'zda tutilgan tartibda tashkil etish;

- Muassasa professor-o'qituvchilari, xodimlari, doktorantlarini xorijiy mamlakatlardagi rivojlangan ta'lim muassasalariga malaka oshirish va stajirovkaga yuborish, falsafa doktori (PhD) va magistratura dasturlari bo'yicha ta'lim olishlarini ta'minlash;

- Muassasa talabalarini xorijiy mamlakatlarga stajirovka, amaliyot o'tash, konferensiya va tanlovlarga yuborishni tashkil etish;

- Muassasa va xorijiy oliy o'quv yurtlari talabalari, tayanch doktorantlari va doktorantlar, professor-o'qituvchilar va ilmiy xodimlari bilan ikki tomonlama o'zaro almashinuv dasturlarini tashkil etish;

- xorijiy fuqarolarni belgilangan tartibda Muassasaga o'qishga qabul qilish va ularning o'qishlari uchun shart-sharoitlar yaratish;

- Muassasa qonunchilikda belgilangan tartibda xorijiy mamlakatlarning institutlari va tashkilotlari bilan boshqa yo'nalishlarda ham o'zaro manfaatli hamkorlik aloqalarini o'rnatish huquqiga ega.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro reytinglarga oid qonunlari, Prezident farmonlari, farmoyishlari, qarorlari, Vazirlar mahkamasining qarorlari, Oliy ta'lim fan va innovatsiyalar vazirligining hay'at qarorlari, buyruqlarini bajarilishini ta'minlash.

- Muassasaning asosiy vazifasi strategik rivojlanish rejalarini ishlab chiqish, strategik dasturlarni amalga oshirishda va ularning bajarilishini baholash va kamchilik-yutuqlarni aniqlagan holda hisobotlar taqdim etish;

- Muassasaning maqsadlarini, salohiyat va imkoniyatlarini takomillashtirish bo'yicha rahbariyatga takliflar ishlab chiqish;

- Xalqaro reyting ko'rsatgichlarida muassasaning bosqichma-bosqich maqsadli ko'rsatgichlarini yaxshilash bo'yicha chora tadbirlarni ishlab chiqish;

- QS, THE xalqaro reyting tashkilotlarining mutaxassislari bilan doimiy muloqot o'rnatish hamda reytinglarda ishtirok etish uchun arizalar taqdim qilish;

- xalqaro reyting agentliklaridan muassasaning zarur ko'rsatkichlarini oladi va uni doimiy monitoring qilib boradi;

- Dunyoning nufuzli TOP-1000 ta universitetlari ro'yxatiga kirish uchun QS va THE tashkilotlari tomonidan talab qilinadigan ma'lumotlarni kiritishni nazorat qilish;

65. Muassasa professor-o'qituvchilari va xodimlari hamda talabalarining chet el xizmat safarlari amaldagi qonunchilik hujjatlari, shuningdek, Oliy ta'lim fan va innovatsiyalar vazirligining tegishli idoraviy normativ-huquqiy hujjatlari asosida amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-son Farmonining 5-bandiga muvofiq, ta'lim sifatini yaxshilash borasidagi ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganish va amaliyotga tatbiq etish jarayonlarini jadallashtirish maqsadida Muassasa rektor va prorektorlarining xorijiy mamlakatlarga xizmat safariga chiqishini O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligini xabardor qilgan holda amalga oshiriladi. Bunda Universitet rahbar xodimlari tomonidan xorijiy mamlakatga xizmat safari oldidan asosiy ma'lumotlar, jumladan mamlakat nomi, tashrif maqsadi va rejasi, safar natijalari yuzasidan esa Universitet kengashiga amalga oshirilgan ishlar va xarajatlar to'g'risida taqdim etilgan hisobot Universitet veb-saytiga joylashtiriladi.

66. Xorijiy safarlarga yuborilgan rahbar xodimlar, professor-o'qituvchilar, ilmiy xodimlar va talabalar (bakalavr va magistr) bajarish lozim bo'lgan reja ishlarini bajarmagan va o'z xatti-harakatlari bilan Muassasa sha'niga putur yetkazgan hollarda ularga nisbatan qonunchilik asosida tegishli choralar ko'riladi.

67. Muassasa tashqi iqtisodiy faoliyatidan tushgan valyuta, moddiy tushumlar qonunchilikka binoan mazkur Ustavda belgilangan Muassasa faoliyatini moddiy ta'minlash uchun ishlatiladi.

XI. Yakuniy qoidalar

68. Muassasa O‘zbekiston Respublikasining qonunchiligida belgilangan tartibda quyidagilarga javob beradi:

- ta‘lim jarayonida o‘quv reja va jadvallarga muvofiq ta‘lim dasturlari xajmini to‘liq bajarmaganligi;

- ta‘lim jarayoni vaqtida Muassasada ta‘lim oluvchilar va xodimlarning hayoti va sog‘lig‘i;

- ta‘lim oluvchilar va xodimlarning huquq va erkinliklarining buzilganligi;

- amaldagi qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa vazifalarni bajarmaganligi.

69. Muassasa O‘zbekiston Respublikasining qonunchiligiga muvofiq qayta tashkil qilinishi yoki tugatilishi mumkin.

70. Ustav Universitet Kengashi tomonidan tasdiqlanib, qonunda belgilangan tartibda davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgandan so‘ng kuchga kiradi.

Muassasa Ustaviga o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritish Universitet Kengashining qaroriga asosan kiritilib, davlat ro‘yxatidan o‘tkaziladi.

71. Farg‘ona davlat universiteti Ustavi universitet Kengashining 2023-yil 27-fevraldagi 7-sonli yig‘ilishida muhokama qilingan va tasdiqlangan.

**Farg‘ona davlat
universiteti rektori**

B.Shermuhammadov